

VAKIF MEVZUATININ AKSAYAN YÖNLERİ SEMİNERİ PANELİ

Panel Başkanı

Prof. Dr. Turgut ÖNEN

Konuşmacılar

Prof. Dr. Fikret EREN

Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ

Doç. Dr. Kemal ÇEVİK

Doç. Dr. Ahmet AKGÜNDÜZ

BAŞKAN — Sayın Genel Müdür, Sayın Konuklar, iki gündür devam eden, Vakıf Mevzuatının Aksayan Yönleri seminerinin son kısmına gelmiş bulunuyoruz.

Bu bölümde, panel düzeni içerisinde, iki gün zarfında verilen tebliğlerin, gereksinim duyulduğu takdirde, ihtiyaç duyulduğu takdirde cevaplanması, birtakım yeni katkılarda bulunulması ve bazı konularda da tartışma yapılması gerçekleştirilecektir. Bu prosedür içerisinde paneli sürdüreceğiz.

Süremiz maalesef kısıtlı. Bize tahsis edilen süre saat 12.00'ye kadar. Bu nedenle sayın panelistlerden mümkünse görüşlerini özet şekilde, kısa olarak sunmalarını istiyorum.

Daha fazla vakit kaybetmeden, sözü önce Prof. Dr. Sayın Fikret EREN'e vermek istiyorum.

Buyurun Sayın EREN

Prof. Dr. Fikret EREN — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vakıflar hukukunda veya vakıf mevzuatında aksayan noktaların düzeltilmesi panelinde, panelist olarak vakıf hukukunun yeniden düzenlenmesine ilişkin bazı önerilerde bulunacağım.

Bugün, Türkiye'deki vakıfları, -iki gündür yapılan konuşmalardan da öğrendiğimiz gibi - ikiye ayırmakta yarar vardır:

1. Tabiri caizse Cumhuriyet öncesi vakıfları. Buna çoğunluğu teşkil ettiği için mazbut vakıflar, yani Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yönetilen ve denetlenen vakıflar.

2. Cumhuriyet sonrası vakıflar olarak ikiye ayırıyorum.

Cumhuriyet sonrası vakıflarda yönetim, zaten ilke olarak vâkıfın vakıf senedinde belirttiği kişilerce yürütülmekte, denetimi de Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yapılmaktadır.

Esas konuyu oluşturan mazbut vakıfların, yani ata yadigân ecdat vakıflarının durumudur. Me-seleye önce makro açıdan yaklaşıyorum. Bir defa, yönetim örgütü yönünden, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bugünkü statüsünden çıkarılması gerekiyor. Sayısı, tartışmalı olmakla birlikte 24 bin veya 34 bin vakfın yönetildiği bu Genel Müdürlük, bir Devlet Bakanlığına bağlı, bağımlı bir Genel Müdürlük, yanında bir vakıf meclisi tarafından yönetilmektedir. 24 bin vakfın ve mal varlığı -birçok yönden parayla değerlendirilemez ama-100 trilyon veya 200 trilyon civarında olan, bir yönüyle tamamen paha biçilmez sanat eserlerinden, kültür eserlerinden, bir yönüyle çok değerli servetten, mal varlığından, ekonomik değerlerden oluşan bu Genel Müdürlük ne olmalıdır? Önce, bizim daha önce,

Altıncı Beş Yıllık Plana sunduğumuz geniş bir konseyin, komitenin, araştırma grubunun önerilerinde olduğu gibi otonom bir kuruluş olmalıdır. Bunun örnekleri Türkiye'de vardır, bir TRT, bir Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, bunun gibi daha başka bazı kuruluşlar. En az onlar kadar değerli, manevî yönden belki onlardan daha değerli, maddî yönden de paha biçilmez değeri olan bu yüce varlıkları korumak, onarmak, yaşatmak için. O halde, otonom bir kuruluş, yine bir Genel Müdür olabilir, ama belirli yerlerce tayin edilmiş bir bakana, hatta Bakanlar Kuruluna, icraya bağımlı olmayan bir kuruluş tarafından yönetilmesinde, bu manevî ve ekonomik değeri yüksek olan vakıflar kurumuna layık bir yönetim tarzı getirileceği görüşündeyim.

Bu şekilde, yeniden kurulacak bir otonom örgütün, 3 asli görevi olacaktır:

1. Yönetme
2. Denetleme,
3. İşletme.

Yönetimi, kendisinin kuruluşuna izin veren yasada detaylarıyla belirlenebilir. Mazbut vakıfların yönetilmesi, taşra teşkilatının kurulması ayrılır.

İkincisi denetim, zaten bugün bu denetlemeyi yapmakta; ama, daha iyi organize olmuş, uzman personelle, denetçilerle takviye edilir, donatılır.

En önemli kısmı da işletme.

Şimdi, vakıfların ihtiva ettiği değerler, bazısının para ile ölçülemeyeceği yüksek değerlerdir, tarihî değerlerdir, sanat değerleridir, kültür değerleridir. Bu değerlerin korunması, bu değerlerin onarılması, bu değerlerin maziden hale, halden geleceğe Türk ruhunun ve şuurunun bir özü olarak nakledilmesi başta gelen görevler arasında yer alır. SİT alanları olur, koruma alanları olur ve özette restorasyonu, vesaire olur. Türklüğün bu gurur ve ruh bilincini, gelecek nesillere sadece millî açıdan değil, evrensel açıdan da sunma misyonunu bu yeni kuruluş kendisi üstlenir.

İkinci önemli varlık, bugün 100 trilyon, 200 trilyon dediğimiz, servete ulaşan bu mal varlığının işletilmesidir. Otonom olan bir Genel Müdürlük ve örgütte, bugünkü gibi lafta ona bağlı, fakat ondan bağımsız bir banka değil. Bu banka, işletmenin bir finansman kuruluşu belki olabilir, ama, yine o teklifte belirttiğimiz gibi, bir millî holding etrafında, bu ata yadigarı bugünkü hükümetlerin, gelecek hükümetlerin hiçbirisinin herhangi bir katkısıyla, hatta geçmiş hükümetlerin, kurulmamış olan, bir araya getirilmemiş olan bu büyük ekonomik mal varlığının, herhangi bir siyasî tandansa veya ekibin kaptır ve ihtiraslarına maruz bırakılmadan veya teslim edilmeden, onu mal varlığından ayırarak bu kuruluşa veren kişinin ruhunu, yattığı toprakta şad edecek, azap içinde bırakmadan yatıracak bir şekilde işletmek lazımdır. Tabii detayını burada sunmamıza lüzum yok, mevzuatta, yapılacak kanunda, bu detaya edilebilir.

Bir defa gelir sağlar. Bu gelirlerle koruma, onarma işlerini yapabiliriz. Bunun dışında daha birçok kazanç sağlayıcı noktalar da, yine vakıfların, ecdadımızın öngördükleri plüralist, çoğulcu amaçları gerçekleştirecek yeni kurumlar... Mesela vakıfların güzel yurtları vardır, vakıf yurtları. Bunun gibi -biraz sonra kısaca temas edeceğim- vakıf üniversiteleri, vakıf yüksekokulları açılabilir.

Şimdi, vakıf mal varlığı hakikaten korunmalıdır. Yani, "devletin malı deniz, yemeyen domuz" Bu laf, bir yerde vakıf mallarına da uzatılmış. Belediyelerin kanunuyla, gecekondular kanunuyla, tahsis belgeleriyle, kadaströ kanunlarıyla adeta şağillerini kullananlarına peşkeş çekilmiştir.

Şimdi, kamu malı statüsüne sokulmalıdır. Bu bir atıf yoluyla olur. Tabii kamu mallarının tanımı vardır. Vakıf kamu malı değildir. Ama, kamunun birçok yönde yararına tahsis edilmiş mallardır. En azından, mesela Kooperatifler Kanunu'nda hüküm var, "Kooperatif yöneticileri, devlet me-

murları hakkında cezaî usullere, hükümlere tabidir" der. Burada da bir madde ile, bunların kamu malları statüsüne tabi oldukları, bunlar hakkında bu hükümlerin uygulanacağı, bu nedenle başka zilyetlik yoluyla iktisap edilemeyecekleri, belki imar ve ihya yoluyla kazanılmayacakları vesaire düzenlenebilir.

Kiralama ve satış yönünden bu noktada ayrılmak lazım, biraz daha sürekliliği olmak lazım. Millî holdingin gerek vâkıfların amaçlarına, gerek millî ekonominin prensiplerine uygun olarak, bu düzenlemeyi yapabilmesi. Hele otonom, oldukça yarı bağımsız bir kamu örgütünün veya yarı kamu, yarı özel örgütün yönetim, denetim ve işletimi altında bulunacak böyle bir mallar manzumesi, muhakkak günün şartlarına uygun olarak, ekonomi, eğitim, turistik ve sınai amaçlarla da kullanılabilir, alımp satılabilir, ipotek edilebilir. Ama, bir üçüncü kişi tarafından bunların kazanılması, diğer bir kamu kuruluşu tarafından pazarlık yoluyla satın alınması, vesaire hususlara bazı setler çekilebilir.

Bir diğer önemli nokta: Vakıfları düzenleyen eski kanunla bu vakıfların kül halinde, bir bütün halinde tüzel kişi olduğu ifade edilmiştir. Bu hukuk dışı bir ifadedir. Dün de bir ara bahsettim. Tüzel kişilik kül halinde olmaz. Gerçek kişi, bütün halinde, binlerce, milyarlarca insan olabilir; ama, tüzelkişi ya l'dir, ferdidir, otonomdur, diğerlerinden ayrıdır, bağımsızdır, çünkü. Mazbut vakıflar, kül halinde bir vakıf. Bu hukukî olmayan, hukuk dışı bir ekstrasjüridik, hatta kontro jüridik hukuka karşı bir terminolojidir. Yeni mevzuatta bu lafın kaldırılması lazımdır. Bu hususun uzmanı bir hukukçu olarak, fevkalade rahatsız eden, hatta gülünç bir kavramdır. Bu laf, ya tamamen kaldırılmalı, ya da şu halde düzeltilmelidir: Her mazbut vakıf, bağımsız bir tüzel kişidir. Tabii bu elimine edilir; mal varlığı var mıdır, gagesi kalmış mıdır, acz halinde midir, mal varlığından, akarından, gelirinden yaşaması mümkün müdür? Yaşayamayacaklar, yaşaması mümkün olmayanlar, amaçları bitmiş olanlar, amaçları depate olanlar, günün şartlarına uydurulamayacak olanlar tasfiye edilir. En yakın amaçlı diğer bir vakıfla, -malvarlığı kalmışsa- entegre edilir, birleştirilir, diğerleri ortadan kaldırılır. Böylece, çağdaş hukukun içinde, hukuk dışı bir kavram ortadan kalkmış olur.

Biran için, kül halinde tüzelkişidir; yani, bunların tümü tüzelkişidir dersek, vakıfların da amaç toplulukları olduğu, daha doğrusu malların belirli bir amaca özgülendiği, tahsis edildiği kuruluşlar, kişiler olduğunu hatırlayacak olursak, şimdi, eğitim yönünden özellikle üniversiteler, yükseköğretim yönünden meseleye şöyle bir yaklaşmak istiyorum: Şayet, hukuk dışı olmakla birlikte, bu hukuk dışılık bazan devam edecekse, dolayısıyla bütün mazbut vakıflar bir tek tüzelkişi ise, o halde plüralist amaç dediğimiz çokçu amaç ve hukuk dilinde yine karma amaçlı vakıflar dediğimiz bir vakıf karşımıza çıkıyor. Bu vakıflarda, eğitim amaçlı olanlar mutlaka vardır. Yüksek öğretim, medrese, âli öğretim kurma amacı gütmek isteyenler de mutlaka vardır. O takdirde, bu noktai nazar bence saçma olmakla birlikte kabul edilirse, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün vakıf üniversitesi kurması, hukukun ta kendisidir. Hukuka aykırılık yoktur. Çünkü, plüralist ve karma amaçlı vakıflarda, madem ki amaçlardan bir tanesi medrese, yüksek mektep kurmaktır. Gayet tabii o çağda üniversite lafı belki kullanılmıyordu, -belki değil, kullanılmıyordu- karma amaçlı, plüralist amaçlı vakıflar, yani 24 bin veya 33 bin vakıf içinde herhalde birisinin senesinde, mektep ve medrese, âli mektep kurulsun lafı vardır. Tek amaç, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün üniversite kurmasına yeterlidir.

Eğer, her biri ayrı bir tüzelkişilik kabul edilebilirse, hukukta iki çağdaş ilke vardır: Birisi dürüstlük kuralı ilkesi, ikincisi amaçsal, teleolojik yorum ilkesidir. Çağdaş hukukçu olanlar, daha doğrusu modern ve çağdaş yorum teorisini öğrenmiş ve bilmiş olan hukukçular, teleolojik yorumda *intra vires* dediğimiz, yani tüzel kişiliğe ruh ve kişilik veren amaç yorumunu yaparlar. Zaten, tüzel kişiler olarak vakıflar, amaç kişileridir, gaye kişileridir. Gerçekleştirmek istedikleri nihaf hedefler, ara hedefler vardır. Bu, amaç içerisinde, eğitimin, yüksek eğitimin her türlü nihaf amaca gidecek yolda araç olarak kullanılması, teleolojik amaçsal yorum kuralının da tabii bir sonucudur. O zaman, mesela dün burada, benim başkanlığım altında yapılan tartışmaya atılmak istemedim; ama, şimdi görüşümü

belirtiyorum. Guraba Hastanesi bugün bir vakfiyedir. O vakfi kuran merhume vâkıfın, gurbetteki kişilerin sağlığına faydalı olabilecek şekilde gerçekleştirebilmek için, -Ülker Hanım'ın da bira ara temas ettiği gibi- modern tıp teknolojisi, -nedir modern tıp teknolojisi; modern tıp ilmidir. Modern tıp ilmi nerede olur- üniversitede olur. Onun desteğinde yine, her biri ayrı tüzel kişiliktir diyecek olursak, yine sonuca varmamız, amaçsal yoruma varmamız mümkündür. Yani bugün, çağdaş medeni hukuk ve bunun yorumcuları, bu türlü böyle lafzî söze dayalı yorum değil... Efendim, senette yüksek mektep lafı yok, o halde bu üniversite açamaz. Bu bugün -ki medeni hukukçular bizleriz- medenî hukukçuların artık terk ettiği bir yorumdur. Teleolojik, amaçsal yorum, yani amaca göre sonuca gitme yorum teorisi, bugün medenî hukukun ve hukukun kabul ettiği son hukukî yorum şeklidir.

O nedenle, Vakıflar Genel Müdürlüğümüz gibi, trilyonlara varan, maddî serveti trilyonlarla ölçülemeyen tarihî serveti olan bir Genel Müdürlüğün üniversite kurmaması diye bir şey zaten olmaz. Bunun kurdurulması için, şimdi bir öneride daha bulunuyorum. Vakıflar mevzuatında, yüksek öğretim kurumları, yani üniversiteler, yüksekokullar, akademiler vesaire kurulabileceği zaittir; ama bazen zaitte de fayda vardır ilkesi gereğince kurulmasını öneriyorum.

Toparıyorum: Bir defa, mazbut vakıflar yönünden, örgüt kuruluşun, yarı kamu hukuku, yarı özel hukuk karmalı, otonom, yarı özerk -tam otonom esprisine sığmaz, yine belirli yerlere seçilecek, yönetim kurulunca yönetilecek, Genel Müdürü olacak, belki bir yarı otonom- örnekleri var, Kredi Yurtlar Kurumu, YÖK gibi bir örgüte kavuşturulması gerekir. Bu takdirde, siyasî iktidarların veya bakanların sultasından veya eğilimlerinden, bu ata yadigarı vakıfları uzak tutmak ve süreklilik, istikrar, kararlılık atılımlarını da kazandırmak. Bunların mallarına, kıyas yoluya kamu mallarına uygulanan hükümlerin uygulanmasını getirme. İşletmecilik yönünden, bankası başta olma üzere, turistik, ekonomik, kültürel, sosyal, sınaî ve diğer atılımlar, kuruluşlar kurması ve millî bir holding içinde bunu ekonomik ve işletmecilik yönünden teşkilatlandırma ve nihayet, bütün vakıfları nihai amacı ya hayri, ya dinî, ya içtimaidir, yani, eğitime dönüktür. Bu güzide vakıflar kuruluşuna, bir değil belki 5, 10 tane rekabete, modern ilme ve teknolojiye açık, yenilikler getirebilen vakıf üniversiteleri kurma imkânlarının tanınmasını öneriyorum.

Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

BAŞKAN — Bilgili ve değerli meslektaşım, arkadaşım Prof. EREN'in, gerçekten muhtevalı, değerli beyanlarını dinledik. Kendisine teşekkür ediyorum efendim.

İkinci konuşmacı olarak, Sayın YEDİYILDIZ'ı istirham ediyorum.

Buyurun efendim.

Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli dinleyiciler, sabahtan bu yana değerli konuşmacıları dinliyoruz. Maalesef ben mücbir bazı sebepler yüzünden katılamadım. Dün, sabahtan akşama kadar da, vakıf mevzuatında aksayan yönler konuşulmuş. Kısmen arkadaşlardan ne konuşulduğu hakkında bilgi edinmeye çalıştım. Şöyle bir intiba uyandı bende: Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki, Vakıflar Genel Müdürlüğü, 7 yıldan bu yana, senede bir hafta vakıf konusunu geniş boyutlar içinde tartışmakta. Çok da faydalı olmakta. Ben, hemen hemen bunların hepsine büyük ölçüde katıldım ve son derece istifade ettim.

Yalnız, burada gördüğümüz bir manzara var. Özellikle, ilk gün açılışta devlet çapında bir açılış, bakanlarımız buradalar, konuşmaları yapıyorlar, fakat, ondan sonraki kısımları, meselenin siyasî yönünü halletmek üzere, dinlemeden gidiyorlar. Tabii istisnalar hariç. Karşımda şimdi Parlamentemiz Sayın ERGİN var, o türlü insanlar hariç. Genelde bu böyle. O halde, biz ilim adamları yahut bürokratlar konuşuyoruz, tartışıyoruz, bazı sonuçlara da varıyoruz; fakat, yıl geçiyor aynı meselelerle karşı karşıya geliyoruz, yine konuşuyoruz.

Şimdi, elimde bir kitap var, bu Genel Müdürlüğün bir çalışmasıdır. 1. Vakıf Şurası 3-5 Aralık 1985'te toplanmıştır bu şura da bir hafta boyu mesele geniş ölçüde tartışılmıştır. Az tebliğli; fakat çok tartışmalı bir çalışmadır bu. Ve bu çalışmanın bir bölümü de, vakıflar mevzuatı oturumudur. Burada mesele mevzuat açısından geniş ölçüde ele alınmış, tartışılmış ve şuranın birinci oturumu vakıf, kültür ilişkileridir. Ki, bazdır. Sayın Hocamızın sabahki tebliğinde iyi bir şekilde izah ettiği temel meseleler, kültür meseleleri ele alınmıştır. İkinci oturumda mevzuat tartışılmıştır çok geniş olarak. Üçüncü oturumda da restorasyon işleri ve arşiv meseleleri tartışılmıştır. Yine bu kitabın sonunu açarsanız, orada, vakıflar kurumu kanun tasarısı göreceksiniz. Yani, aşağı yukarı aksayan yönlerin giderilmesi için hazırlanmış bir kanun tasarısı. Sabahtan beri dinliyorum, Vakıflar Genel Müdürlüğü otonom bir kurum haline getirilmelidir. Evet, bu kanun tasarısında kısmen o teklif vardır.

Bu, herhalde Meclise kadar falan da gitti; fakat, hiçbir ses soluk gelmedi. Niçin?..

O halde, benim gönlüm arzu ederci ki, bu seneki oturumda, madem ki mevzuat tekrar ele alınıyor, aksayan yönler ele alınıyor; o halde, mevzuatın kendisindeki aksayan yönlerden önce, yani işler neden aksıyor sorusuna cevap aramamız lazımdır. Dört sene önce bunlar konuşulmuş, tartışılmış ve yayınlanmış. Yani, arşivde kalmamış, yayınlanmış. Bu açılışları, toplantıları resmen yapıyoruz. Politikacımız da katılıyor, devlet adamımız da katılıyor, bürokratomuz da, ilim adamlarımız da katılıyor. Konuşuluyor, kararlaştırılıyor, fakat uygulamada bir şey yok. Niçin?.

Bu sorunun, çözülmesi lazım bence. Yoksa, 40 yıl daha konuşuruz, yine kararları alınız; fakat, bu nokada kalıyoruz.

Bu girizgâhtan sonra, bir noktayı vurgulayacağım. Kanunun aksayan yönleri çoktur, hocalarıma katılıyorum. Fakat, aksamayan yönlerini işletiyor muyuz meselesi de var. Yani, mevcut kanunun gereğini, amir hükmünü yapıyor muyuz? Meseleye bir de o açıdan bakmak lazım.

Ben, bu şurada vermiş olduğum tebliğde, -gerçi benim tebliğim arşiv konusundaydı; ama- tebliğimin başlığı, "Bir Türk Vakıfları Araştırma Enstitüsü Kurulmalıdır" idi. Gereğini anlatıyorum: Bir noktada şunu söylüyorum. Yani, 35 tarihli 2762 sayılı Kanun. Burada zikredildi. Bu ne diyor, özellikle mazbut vakıflar konusunda, "*Tahsis edildikleri maksada göre kullanılmaları, kanuna veya amme intizamına uygun olmayan veya işe yaramayan bir hale gelenleri ise, mümkün mertebe gaye itibariyle aynı olan diğer hizmetlere tahsis etmek mecburiyetindedir*" Kanun bunu amir. Sayın EREN hocamız biraz önce belirtti. Yorum meselesi. Yorum da lüzum yok, emrediyor o yorumu yapın diye. Vakıflar konusunda kanun emrediyor, eğer uygulanamazsa, o şekilde yorum yapın, ama- ca uygun o şekilde işletin diyor. Bunu arz ediyorum.

Tabii bu 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmündeki Karamame'de ise, aynı şeyler daha detaylı olarak yer alıyor. "*Vakfa ait müesseseleri gayelerine göre yaşatmak*" Birinci amacı budur.

Şimdi sorumu soruyorum: Selçuklu-Osmanlı döneminde kurulmuş olan mazbut vakıfların gayelerini tam olarak biliyor muyuz, bilmiyor muyuz? O zaman da sormuştum. Sabahleyin Sayın ZALİM söylediler, "Uygulanmıyor" dediler; yani, gayelerine göre uygulanamıyor, yani amaçlarına uygun olarak kullanılmıyor. Bunu kime sorarsanız sorun, Sayın Genel Müdürümüze de sorsak aynı cevabı alacağız zannedirim, veya yardımcılardan, veya bürokratlardan veya politikacılardan, kimden sorarsak soralım gayeyi bilmiyoruz. 33 veya 27 bin vakfiye deniliyor. Aslında tamamı da o kadar değildir, belgesi olandır orada. Yoksa, belgesi arşive girmemiş olan yüzlerce, binlerce vakfiye var. Tabii, Genel Müdürlük arşivine girmemiş olan. Ama, gidin İstanbul'da Başbakanlık Arşivi'nde, yığınla orada olmayan belge bulursunuz. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi'ne gidin, yığınla belge bulursunuz. Onları derledik mi, muhtevâlarını tahlil ettik mi; yok. Benim, dört yıl önce "Bu enstitü kurulsun" dememin sebebi, önce kanunun emrettiği şeyi, amir hükmünü işletelim, bir bilelim bunu

önce. Nedir, ne emrediyor, kanun bize neyi yapmamızı emrediyor? Sorusuna bir defa cevap bulalım. Onu bilmiyoruz.

Ondan sonra, -vakit kısa olduğu için uzatmayacağım- bunlar tahlil edilmeli, muhtevaları ortaya konmalı, hizmet alanları kategorileştirilmeli ve her kategoriye göre -mesela Sayın Hocamın belirttiği eğitim bir kategoridir- yeni projeler hazırlanmalı, üniversite mi açılmalı, yüksekokul mu açılmalı neye karar verilecekse, o şekilde bir hizmet birimi oluşturulmalıdır.

Müsaade ederseniz iki paragraf okuyayım. Burada şöyle diyorum: "Birkaç örnek vererek meseleyi müşahhas hale getirmemiz, düşüncelerimizin daha iyi açıklanmasına yardımcı olacaktır sanıyorum. Yukarıda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bugün yapmakta olduğu hizmetleri sayarken, Vakıf Gureba Hastanesi'yle de sağlık hizmetleri yürüttüğünü söylemiştim" Dün de konuşulmuş, galiba bugün de söz konusu edildi. Ben, 1985'te söylüyorum bunu. "Vakıf Gureba Hastanesi bilindiği gibi, Bezmi Alem Valide Sultan'ın Vakfıdır. Vakıflar Genel Müdürlüğü bu hizmetiyle Valide Sultan'ın iradesine saygı göstermekte ve onun vakfiyesindeki şartları yerine getirmeye çalışmaktadır. Fakat, Selçuklu'lardan 1926'ya kadar hizmete açılmış olan Vakıf Sağlık Kuruluşları, sadece Gureba Hastanesi'nden ibaret midir? Elbette hayır. Münevverlerimiz hafızalarını şöyle bir yoklayacak olsalar; Kayseri'deki Gevher Nesibe Şifahanesi ve bitişindeki Gıyasiye Tıp Medresesi'ni, Sivas'taki Birinci İzzettin Keykavus Darüşşifası'nı, İlhanlılardan kalan Amasya Darüşşifası'nı, İstanbul'da Fatih'in ve Kanunî'nin darüşşifa ve tıp medreselerini, Çankırı, Divriği, Edirne darüşşifalarını ve daha nicelerini hatırlayacaklardır."

İşte, enstitüde, -yani kurulmasını istediğim enstitüde- yukarıda bahsettiğimiz tarzda, sağlık kategorisi altında, sağlıkla ilgili bütün vakıf kuruluşları tespit edildikten sonra, vakfiyelerin muhteva tahlilleri yapılacak, toplam gelirleri belirlenecek, bunların en verimli şekilde nasıl işletilecekleri ve bu gelirlerle bugün, eskiden sağlık vakfı kurmuş bütün vakıf kurucularının iradeleri göz önünde bulundurularak, bu sahada neler yapılabileceği hakkında fikirler üretilecektir. Bilindiği gibi, sağlıkla ilgili bu kuruluşlar, sadece hastahane değil, aynı zamanda uygulamalı tıp eğitimi yapan merkezlerdir.

Yukarıda belirtildiği gibi, aralarında tıp medreseleri de vardır. Tıp medreselerinde olduğu kadar, darüşşifalarda da araştırmalar yapılıyor ve kitaplar yazılıyordu. Mesela Fatih'in başhekimisi Sabuncuoğlu Şerafettin Bin Ali, Amasya Darüşşifası'nda 14 yıl hekimlik yapmış ve bu sürede Türkçe olarak Kitabü'l-Cerrahiyetü'l-Gülhaniye adlı minyatür bir tıp kitabı yazmıştır. Kitabın önsözünde yazar, "Bu kitapta, ameliyat türlerini tecrübeye dayanarak anlattığımı, bunları inceleyecek tabiplerin hatadan, hastaların da böylece beladan kurtulacağını" bildirmektedir.

İşte, söz konusu enstitünün yapacağı tahliller neticesinde elde edilecek veriler, ilgili kanunların amir hükümleri çerçevesinde değerlendirildiği zaman, öyle zannediyorum ki, Vakıflar Genel Müdürlüğü, sağlık alanında sadece Gureba Hastanesiyle yetinmeyecek ve en azından bir de vakıf tıp fakültesi açmak zorunda kalacaktır. Böylece, sadece birinin değil, sağlıkla ilgili vakıflar teessüs etmiş olan bütün vakıf kurucularının iradelerine saygı gösterilmiş ve yürürlükteki kanunlarımızın gereği de yerine getirilmiş olacaktır.

Ben hukukçu değilim; ama, zannediyorum Sayın Hocamın bahsettiği amaçsal yorumdur bu. Yani, bir kültür tarihçisinin yaptığı yorumdur ve zannediyorum hukukla da birleşmektedir.

İkinci örnek sosyal alandadır. Burada verdiğim; çünkü, Osmanlılarda, Selçuklularda bütün eğitim kurumları vakıftır. Binlerce vakıf var hocamın temas ettiği. Birinde olsa dediler, ben binlercesini sayabilirim. O halde, sosyal ilimler üniversitesi kurmak zorundadır Vakıflar Genel Müdürlüğü. Eğer, bundan 54 sene önce çıkan kanunun emrini yerine getirmek istiyorsa. Kanun emrediyor, "Amaca göre kurulacak" diyor, yaptırılacak diyor. Fakat, pek bunu uyguladığımız yok gibi geliyor.

Diğer örnekte sarfınazar ediyorum ve teşekkürlerimle, saygılarımla sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN — Efendim, Teşekkür ederim Sayın Profesör YEDİYILDIZ.

Üçüncü panelist arkadaşımız Doç. Dr. Sayın Kemal ÇEVİK'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın ÇEVİK.

Doç. Dr. Kemal ÇEVİK — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Profesör ÖNEN, aynı zamanda bizim fakültemizin dekanıdır. Onun için, panelist olarak bu toplantıda konuşurken, ayrıca sözlerime çok dikkat etmem ve zamanında bitirmem gerekiyor.

Efendim, Profesör YEDİYILDIZ'ın belirttiği bazı hususlar önemli, üzerinde durulması lazım gelen hususlar. Ancak ben, bir müşahhas konuya işaret etmek istiyorum. Bunun yanında, yine de 1985'te hazırlanan tasarıyı okudum, bu arada, o tasarıya eklenmesi lazım gelen hususlar da var. Bu bakımdan ben yine, bu mevzuata eklenmesi gereken ve dün de tebliğimde belirttiğim, bugün de -dün de ifade etiler ama- benimle aynı görüşte olduğunu daha açık bir şekilde dile getirdiler Sayın Hocam, mazbut vakıfların tüzekişiliği konusunda. Mazbut vakıfların geleceği bakımından, bundan son derece memnun oldum.

Aynı zamanda, millî holding konusunun da benimsenmiş olması, gerek Profesör EREN ve gerekse Profesör ZAIM'in millî holding meselesi üzerinde durması, bizim için ayrıca mutluluk verici bir olaydır. Milli holding konusu dahil, belirtilen diğer hususları daha önce biz Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı Vakıf İhtisas Komisyonu çalışmalarında -arkadaşlar hatırlarlar- üzerinde hassasiyetle durmak suretiyle, bir rapor halinde yazılı bir şekilde Devlet Planlama Teşkilatı'na takdim etmiştik. Zannediyorum, onlar basılmıştır, bilemiyorum bize gelmedi. Ama, bu millî holding meselesinin bu şekilde ilmi otoritelerce de kabul buyurulmuş olması, son derece sevindirici ve geleceğe güvenle bakmamıza sebep olan bir husustur.

Profesör YEDİYILDIZ'ın, Türk Vakıfları Araştırma Enstitüsü kurulması yolundaki teklifi. Ben tabii bugün de aynı şeyi gündeme getirmek istemiyorum. Sayın Başkanım müsaade ederlerse çok kısa olarak üzerinde duracağım. Ama, getirildiği için söylüyorum. Yüksek Öğretim Kurulu tarafından kapatılan Bezmî Alem Üniversitesi'nin fizibilite raporunda, aynı zamanda, Beyefendi'nin belirttiği Türk Vakıfları Araştırma Enstitüsü kurulması yolunda bizim, bu üniversitenin ayrıca bir enstitüsü olması bakımından, bu hususu, eski çalışmalarını da nazarı itibara alarak, üniversitenin statüsünde -zaten Yüksek Öğretim Kurul Kanununda da vardır- belirlemiştik. Eğer üniversite kapatılmaydı, bu enstitü kurulmuş ve Türk Vakıfları Araştırma Enstitüsü faaliyetlerine başlayacaktı ve epeyce mesafe almış olacaktı. Ama, maalesef, bilindiği gibi, bu üniversite kapatılmıştır. Yani, Yüksek Öğretim Kurulu 2 yıl evvel verdiği izni geri almıştır. Profesör ÖNEN de temas ettiler. Onun için bu konuya kısa olarak değiniyorum.

Benim belirtmek istediğim husus, müşahhas hususlar şunlar:

Mazbut vakıfların tüzel kişiliğinin vakıf mevzuatında kabul edildiği görüşündeyim. Vakıflar Kanununun 7 nci maddesinde de bu konu açık ve sarîh olarak düzenlenmiştir. Keza, Medeni Kanunun 45 inci maddesi de buna imkân vermektedir. İsviçre'den getirilen Profesör Leemann'ın İsviçre Hukuk sistemindeki farklı tüzel kişilik anlayışının, o zamanki kanun koyucu tarafından Sous entendu veya iyi tetkik edilemeden kanuna girmesi yüzünden, mesele anlaşılammıştır, onun için kül halinde tabiri gibi, Profesör EREN'in çok veciz bir şekilde, ilmi olarak ifade ettiği gibi, Türk pozitif hukukuyla bağdaşmayan bir kavram getirilmiştir. Bu bakımdan, uygulamanın, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ndeki bundan sonraki uygulamaların, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün mazbut vakıfların tüzel kişiliklerinin mütevellisi olarak hareket etmesini ve bundan sonraki, mazbut vakıflarla ilgili tasarruflarda, bürokratik engellerden de sarfınazar etmek suretiyle mazbut vakıfların mal varlığı

üzerinde, onların gayeleri istikametinde, her türlü tasarıfta bulunabileceklerini, uygulamalarının bu istikamette yönlendirmelerini ben, pozitif hukuk kurallarını belirtmek suretiyle savunuyorum. Profesör EREN de, bizim görüşümüzü, bizden daha geniş bir şekilde ve ilmi esaslara, ilmi noktalara temas etmek suretiyle açıkladılar. Kendilerince de ayrıca teşekkür ediyorum.

İkinci müşahhas teklifim, önerim; çünkü, dün bizim tebliğimizdeki husus bugün tekrar gündeme geldi, mazbut vakıfların tüzel kişilikleri, hükmi şahsiyetleri meselesi. Uygulamada sıkıntı yaratan, yaratacak olan bir husus var. O da şu: Yeni vakıflarla ilgili. Ticari işletme işleten vakıflar, şimdi, çok sayıda vakıflar kuruluyor. Vergi muafiyeti alan vakıflar var, başka vakıflar var. Bunlar, gayelerini gerçekleştirmek için, ticari işletme işletiyorlar. Şimdi, vergi ile ilgili arkadaşımız herhalde tebliğinden sonra güttüler. Burada mı bilemiyorum, herhalde yoklar. Tabii zaman olmadığı için o konuya giremedik. Şimdi belirtmeye çalışacağım. Efendim, biz ticari işletme ile iktisadi işletmeyi birbirinden ayırıyoruz. İktisadi işletme aslında Türk pozitif hukukunda tanımlanmamış bir kavramdır. Vergi kanunlarında vs. iktisadi işletme kavramı geçiyor. Ticaret Kanunu'nda, aslında işletme olarak iki şey vardır: Birisi ticari işletmelerdir. Diğeri de esnaf işletmesidir. Benim üzerinde durduğum mesele, vakıfların ticari işletme işletmeleri halinde, vakıfların, yani vakıf tüzel kişiliğinin tacir sıfatını alıp alamayacağı meselesidir. Yani, ticari işletme işleten vakıflar, tacir midir, değil midir? Bunun çok önemli sonuçları var çünkü. Ticaret Kanunu'nda, gayesine varmak için ticari işletme işleten demeklerin tacir sayılacağı açıkça düzenlenmektedir. Fakat, ticari işletme işleten vakıfların, tacir olacağı belirtilmemiştir. Ticaret Sicili Nizamnamesi'nde yalnız, ticari işletmesi olan vakıfların işletmelerinin, vakfın adına kaydedileceğine dair ve tacir unvanlarıyla ilgili hüküm vardır. Bunun dışında, herhangi bir düzenleme yoktur. Bu durumda, ticari işletme işleten vakıflar, iflasa tabi midir, borçlarından dolayı? Bu birinci husus.

İkinci husus, ticari işletme işleten vakıflarda, tacir olmanın diğer hüküm ve sonuçları uygulanacak mıdır? Tacir olmanın çok hüküm ve sonucu vardır, dokuz tane, onları burada saymak istemiyorum. Mesele bilhassa, bir ticaret şirketi kurmak suretiyle ticari işletme işleten vakıflardan ziyade, çünkü onlar, bir ticaret şirketi kurdukları zaman, o ticaret şirketi tüzel kişiliği ayrıca tacir sıfatını alır, ama bir ticaret şirketi kurmadan işletme işleten vakıflar, mesela Türkiye Diyanet Vakfı gibi vakıflar, -Türkiye Diyanet Vakfı, bilindiği üzere bir tüzel kişilikle, yani bir ticaret şirketi kurarak işletme işletmemektedir.- tüzel kişiliği olmayan ticari işletmeleri vardır. Bunun gibi çok vakıflar var. Bu halde durum, ortadadır. Yani, meri mevzuat bu konuya çözüm getirmemektedir. Bazan mahkemeler, vakfın ticari işletmesi dolayısıyla iflasına karar verebilirler. Mesela (A) Vakfının ticari işletmesinin borçları dolayısıyla (A) vakfının tacir sıfatı kabul edilerek, mahkeme vakfın iflasını isteyebilir, yani ticari işletmenin alacaklıları, iflası isteyebilir. Veya vakıf, kendi kendinin iflasını isteyebilir, tacir olursa. Bence, müşahhas olarak bu iki meselenin üzerinde... Tabii, kanun koyucu bu görüşlerimizden etkilenir mi, konuya eğilir mi, eğilmez mi ayrı mesele; ama biz, bunları gündeme getiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Efendim, sevgili Doçent ÇEVİK'e, açıklamalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Dördüncü panelist hocamız Sayın Doç. Dr. Ahmet AKGÜNDÜZE söz veriyorum.

Buyurun Sayın AKGÜNDÜZ.

Doç. Dr. Ahmet AKGÜNDÜZ — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli dinleyiciler, ben önce şunu belirtmek istiyorum: Sayın Hocam Prof. Dr. EREN'in açıklamalarını dinledim, çok memnun oldum. Diğer arkadaşlar da izahlarda bulundular. Fakat, benim hayretimi mucip olan, daha ziyade "Mazbut vakıflar, eski vakıflarımızdır" denildi. Biraz son-

ra yapacağım izahlardan da anlaşılacaktır ki, ne Medenî Kanunumuzda, ne Borçlar Kanunumuzda ne de yeterli olarak 2762 sayılı vakıfların tatbikat kanunu diyebileceğimiz kanunda, eski vakıflarla alâkalı, ister işletme açısından, ister idare açısından ciddî mânada yeterli hükümlerin bulunmadığı açıktır. Medenî Kanun'un yürürlüğe girmesiyle ilgili tatbikat kanununda da, borçlara, Medenî Kanun'a ve benzeri mevzuata aykırı olan hükümlerle Meccelle'nin ilga edildiğini, geriye kalan kısımları, yani eski mevzuatımızın eğer ihtiyaç duyulursa yürürlükte olduğunu, dünkü tebliğimde ifade etmiştim.

Tekrar ifade ediyorum. Bugünkü hukukumuzda, özellikle vakıf hukuku açısından, eski hukumla olan bağlarımız kopmamıştır. Bunun kopması da mümkün değildir. İster Yargıtay'ın kararlarına, isterse içtihadı birleştirme kararlarına müracaat edildiğinde, eski hukukumuzdaki vakıf müesseseleriyle alakalı çoğu konularda, yine eski hukukumuzda müracaat edildiği, ister istemez görülecektir. Bunu özellikle ifade edeyim.

İkinci husus da şu: Maalesef iki gündür, her ne kadar yeterli dinleyici bulunmasa da, çok güzel tartışmaların yapıldığını, ilmî tebliğlerin sunulduğunu ifade edeyim. Bazen vakfın aleyhinde, bazen lehinde cümleler sarf edildiğini de gördük. Elbette ki ilmi bir tartışmadır, olağan karşılığımız icap ediyor. Fakat ben, şu tespitlerimi de ifade ederek tekliflerime geçeceğim:

Fuat KÖPRÜLÜ'nün ifadesi ile Batı âlemine hayran oldukları için Batı'dan gelen her şeyin iyi, İslam âlemine ait her şeyin kötü olduğunu maalesef bu şekilde müdafaa eden, ileri süren, müstakil görüş ve tenkit kabiliyetinden mahrum olan ilk Avrupalılaşma taraftarları, vakıf müessesesi aleyhinde, özellikle Tanzimattan itibaren bir fikir oluşturmaya gayret etmişlerdir. Bu bir gerçektir. Bununla beraber, Tanzimat devrinde bu görüş o kadar ileri gitmiş ki, bir ara vakıf hukukuyla ilgili araştırma yapan değerli Nazif Bey'in de tespitleri var bu konuda. Vakıf müessesesinin kaldırılması hususunda teklifler bile yapılmıştır. Ancak, vakıf müessesesinin 19 uncu asırdaki perişan vaziyetine bakarak, bu müesseseyi mahkûm etmek, kanaatime göre subjektif ve dogmatik bir telakkidir.

Yine, Mustafa Nuri Paşa'nın yerinde tespitiyle her asır insanların zamanlarında meydana gelen fenalıkların sebeplerini geçmişlerine isnat ederek suçsuzluklarını ispata kalkışmaları, maalesef alışılmış bir durumdur. Fakat, unutmayalım ki, tenkit edilenler bizim dedelerimizdir. Biz de, bir gün tenkit edilecek dedeler haline mutlaka geleceğiz. Onu ifade edeyim.

Şimdi, asıl mevzuya geçiyorum. Nazif Bey, çok isabetli bir tespit bulundular. Dediler ki, *"Aksayan yönlerden birincisi mevzuattır; ikincisi siyasîdir; üçüncüsü iktisâdîdir."* Elimde, şu anda 1. Vakıf Şurası'nın hazırlamış olduğu güzel bir tasarı var. Gördüm, elimde fotokopisi de var, bu tasarı, vakıf kurumu hakkında kanun tasarısı ifadesini kullanıyor. Ben bu konuda bir izah getirmek istiyorum. Mesela, 1926 tarihinden önceki vakıf mevzuatımıza baktığımızda, iki çeşit hukukî düzenlemenin olduğunu görüyoruz. Misal vereyim, 1297 tarihli, yani 1880 tarihli nizamname, evkaf teşkilatını düzenler. 1330, yani 1912 tarihli nizamname, yine evkaf teşkilatını düzenler. 1280, yani 1863 tarihli nizamname ise, evkaf teşkilatının yanında, bazı vakıf hukuku hükümlerini de ihtiva eder. Gördüğüm kadarıyla, 1985 tarihindeki vakıf haftası sonrasında hazırlanan bu tasarı, maalesef, sadece Vakıflar Kurumu Hakkında Kanun Tasarısıdır. Halbuki, Sayın Fikret EREN Hocamın da özellikle ifade ettiği gibi, vakıf malların işletilmesi, vakıf malların iktisadî açıdan geliştirilmesi, kısaca vakıf mallarla ilgili tasarruflarla ilgili hususî bir kanun hazırlanmasında zaruret vardır.

Hocam dedi ki, *"Kıyas yoluyla bu kamu mallarına şey yapılmalı"* şunu ifade edeyim; Değerli dinleyiciler, bizim kıyas yolundan da öte, geçmişte 900 senelik bir mazimiz var. Ecdadımız, 3 malı ayrı statüye tabi tutmuştur. Tebliğimde ifade ettim. Birincisi, yetim malıdır. İkincisi vakıf malıdır. Üçüncüsü, Beytülmal malı, yani devlet malıdır. Dolayısıyla o ki vakıf müessesesinin asıl menşei biziz. yeni yapılacak düzenlemede, bu mânâda vakıf mallarına ait hususî hükümler mutlaka tespit edil-

melidir. Bu Medenî Kanun veya Borçlar Hukuku'na istisnâî hükümler koymak şeklinde değil; çünkü, hem Medenî Kanunumuzun, hem de Borçlar Kanunumuzun hem menşei, hem de hazırlanış zihniyeti maalesef tamamen Batılıdır. Bize kısmen uydurulmuştur; ama, yeterli değildir.

Bu sebeple hem 1985 yılında hazırlanan, Vakıf Şurası neticesindeki kanun tasarısı eksiktir. Şu açıdan tebrike şayan: Otonom sistem, vesaire, teşkilat açısından çok güzeldir. Ya, iki kanun hazırlanmalıdır; biri vakıflar kurumu kanunu tarzında, ikincisi, ki eski hukukumuzda Ahkâmı Evkaf olarak ifade ettiğimiz, vakıf hukuku hükümleri ayrı bir kanunda mutlaka düzenlenmelidir. Benim tebliğimde ifade ettiğim görüşler, bu hususta incelenmelidir.

Bu genel mülahazadan sonra, şimdi yapılan tekliflere bakıyorum. Sayın EREN Hocamın teklifleri başta olmak üzere, teklifler gayet makul ve güzel. Hiçbirine itiraz etmiyorum; ancak, neden bu eski vakıflar hakkında eski vakıf hukukuna da müracaat edilmediğine şaşıyorum. Ben bir misal vereyim, hükmî şahsiyet konusunda, bazı tartışmalar bulunmakla beraber, eski hukukumuzda bütün mazbut vakıfların her biri, ferden ferda hükmî şahsiyete sahiptir. Yani bu görüş, eskiye dayanan, maaziye dayanan bir meşruiyet gerekçesine de sahiptir ve yerinde bir tespittir. Buyurduğu gibi, şu anda Vakıflar Kanunu'ndaki ifade hukukî olmaktan öte, hukuka karşı bir tabir olduğunu burada tekrar ifade ediyorum. Bu birinci husus.

İkinci husus, Vakıf Guraba Hastanesi'nin kurulması hususunda, gaye yorumu konusu, her ne kadar günümüz hukukuna göre yapıldı, güzel bir tespit, doğrudur, bununla da gidilebilir neticeye. Ancak, bu vakıf eski bir vakıftır. Eski hukukumuzda da, vakfiyedeki şartların yorumu hususunda da, özel bir hukuk dalı teşekkül etmiştir. Örnek vereyim, Ömer Hilmi Efendi'nin Ahkâmül Evkafına bakınız, vakfiyedeki şartların yorumu, az da olsa, bazı belli kaidelerle izah edilmiştir. Halbuki, vakıf kitaplarında, hemen hemen 100 sayfaya yakın bu konu, nasıl açıklanır, nasıl yorumlanır, özel olarak izah edilmiştir. Günümüz mevzuatında hüküm olmadığına göre, en azından bilgi kaynağı olması hasebiyle eski vakıf hukukunun gaye ve şartlarla ilgili yorum kaidelerine müracaat etme mecburiyeti vardır. Ben bunu tebliğimde de ifade ettim. Mesela Vakıf Guraba Hastanesi, eski hukukumuzda göre bir vakfın gayesi değiştirilemez. Ama, bunun istisnaları vardır. Zaruret haline gelirse, gayeyi teyit eden bir maksat olursa, mahkeme kararıyla değiştirilebileceği ifade edilmiştir. Bunu, bütün vakıf kitaplarında görmek mümkündür. Bu bir.

Ayrıca, Vakıf Guraba Hastanesi'ne bağlı olarak bir üniversitenin kurulması, iki şıkla mümkündür. Bu önemli bir husus. Birincisi, ya finansmanı o vakfa ait gelirlerle temin edilir, karşılanır. Bu durumda, mevcut gaye ortadan kaldırılmıyorsa, gayenin değiştirilmesi mevzubahis değildir zaten. Buna eski hukukumuzda tashihi vakıf müessesesi denilmektedir. Yani, vakfın mevcut gayesi kaldırılmıyor, hastahane olmaktan çıkarılmıyor. Onu teyit edecek yeni bir gaye getiriliyor. Bu müessesenin sınırı yoktur. Gaye değiştirmeye alakası da yoktur ve vakfiyedeki şartlarla ilgisi de yoktur. Bu birinci husus.

Şayet, kurulacak üniversitenin finansmanı, başka vakıfların gelirleriyle karşılanacaksa, -öyle zannediyorum ki şu anda o söz konusudur- bu durumda vakfa ilhak müessesesi gündeme gelmektedir. Bu da, gayenin değiştirilmesi demek değildir. Mesela, Osmanlı Devleti zamanında iki tane önemli tatbikat yapılmıştır. Dün de arz ettim. Birincisi, Darüşşafaka Vakfı'dır. Darüşşafaka Vakfı, gelirleri harcanarak mevkufun aleyhleri, meşrutün lehleri bulunmayan vakıflar, -ki bunlara evkafı münderise denmektedir- bunların gelirleri, mutlak bir hayrî maksat... Önemle ifade ediyorum, eski hukukumuzda vakfın en önemli gayesi kurbettir; yani, hayrî maksat olarak ifade ediyoruz, Allah'a yaklaşmak üzere, sevap ve ibadet kabilinden bir fiil olarak ifade ediyoruz. Maarif hizmeti, Osmanlı Hukukçuları tarafından bu gayeye en uygun gaye olarak ifade edilmiştir. Darüşşafaka bunun misalidir ve evkafı münderisenin bir kısım gelirleri de, sıbyan mekteperine tahsis edilmiştir. Bu gaye ile hareket eden Seyhülislam Hayri Efendi, öyle zannediyorum ki Küçükçekmece'deki vakıf araziler üzerine, bir

görüŖe göre de Anadolu yakasındaki vakıf arazi üzerine ileride 50 bin kişilik olması muhtemel olan bir vakıf üniversiteyi kurmak üzere mazbatayı hazırlamıştır. Bunu da özellikle ifade etmek istiyorum.

Bu bakımdan, Vakıf Guraba Hastanesi'nin ve benzeri yapılacak yeni üniversitelerin kurulması için, zaten günümüz hukukunda hüküm olmadığına göre, eski hukukumuzun hükümlerine; yani vakıf edeki şartların zorunluluk kaidelerine müracaat etmek bizi müspet neticeye götürecektir.

Ben fazla uzatmayayım; çünkü uzattım. Bir cümle ile Ŗunu söylemek istiyorum: Mesela Saraçhane'deki çok eski bir medrese, karikatürçülere tahsis edilmiştir. Yani, bu gaye deđiŖtirmesi değil midir? Ayrıca yine, Vakıf Guraba Hastanesi'ne ait önemli arazinin bir kısmı, Ŗu anda Çapa Tıp Fakóltesi'ne tahsis edilmiştir veya işgal edilmiştir. Yani, bu meselede Nazif Bey'in "*Siyasî problem*" dediği budur. Çifte standart söz konusudur. Yoksa, ehil olanlara müracaat söz konusu değildir.

Bir de, Ŗu konuyu ifade etmek istiyorum: Önemli bir husus olarak görüyorum. Efendim, teşkilat hususunda, otonom yapı hususunda ben teklifimi belirtmişim. Hatta, "*Sadece Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün otonom bir yapıya kavuŖturulması değil, vakıfların 900 küsur senedir Diyanetle olan yakın organik bağı sebebiyle, Diyanet teşkilatı da otonom bir teşkilat haline getirilmeli ve bu iki otonom teşkilat arasında da bir organik bağ kurulmalı*" dedim. Bunun en önemli sebebi, amme vicdanında meŖruiyetini kazandırmak içindir. Bu gayet açıktır. Bir Diyanet Vakfı'nın, kısa zamanda bu kadar gelişme göstermesi de, dediklerimizin delilidir. Eğer, vakıf teşkilatının halka mal edilmesi isteniliyorsa, bu yolda düzenlemeler mutlaka yapılmalıdır. Bu konuyu uzatmıyorum.

Bir diğer önemli husus da, vakıflarda tevliyet, yani idare nezaret ve genel olarak mahkemelerin kontrol hakkıdır. Bu konu, dünkü tebliğlerde bazan birbirine karışırıldı, bazan "**Acaba nasıl olur**" denildi. Bu konuda da, eğer günümüz hukukunda yeterli hüküm yoksa, yine eski hukukumuzdan istifade edilerek, yeni düzenlemelere gidilmelidir. Ŗunu ifade edeyim: Vakıflar üzerinde, -iki cümle ile bağlayacağım- eski hukukumuzun hükümlerine göre, yani vakıf hukunun hükümlerine göre, iki çeŖit kontrol hakkı vardır. İdare hakkına tevliyet, mütevellilik diyoruz, ona karışmıyoruz. Birincisi, velayeti ammeden doğan kontroldur, yani, kamu velayetinden doğan bir kontroldur. İkincisi ise, velayeti hassadan doğan bir kontroldur, yani, hususî velayet. Hususî velayete misal, vakıf kurulur, müteveli tayin edilir, bir de o mütevellinin tasarruflarını kontrol etmek üzere, nezaret görevi ihdas edilir. Yani, kontrol, teftiş demektir bugünkü tabiriyle. Ve, nazır tayin edilir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, -Ŗu andaki ifadesiyle demiyorum; çünkü eski devam ediyor, herhalde bugün de geçerli- mazbut vakıflar üzerinde umumî nezaret ve mütevellilik hakkı vardır, bu mânâda teftişini yürütmektedir. Ama, bu demek değildir ki Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün teftişinden uzak veya azade kalmayı başarmış vakıflar üzerinde acaba kontrol hakkı yok mu? Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yanında, mahkemelere de kontrol hakkı tanınmıştır. Buna biz, velayeti ammeden doğan nezaret hakkı diyoruz. Mesela, elimde benim, müstesna vakıflar var. Ŗu, Konya Ŗeriye Mahkemesi Kadılığına gönderilen bir fermandır. Önemli bir husus, vergi ile ilgili beyanatta bulunan arkadaŖa çok teşekkür ediyorum, cidden istifade ettik, mesela bugün, "**Kamu yararına**" denilerek vergiden muaf tutulan vakıfların sayısı alabildiğine artmaktadır. Ben, fazlaca artmasına taraftar değilim. Çünkü, suistimal, yani vergi alınması demek, bir nevi ciddî mânâda kontrolü demektir. Siz vergiden muaf tutunuz mu, teftiŖten de muaf tutunuz mânâsına gelir bu. İster istemez böyledir.

Bitiriyorum Sayın Başkanım. Osmanlı Devleti zamanındaki tarihî tatbikata bir nazar edelim, Osmanlı Devleti zamanında vakıf kurulmuŖtur, ister sultanlar, ister padiŖahlar, kim olursa olsun, ama, mutlaka vergiye tabi tutulmuŖtur. Bunun, Tanzimat dönemine kadar 8 tane istisnası vardır. Biz onlara, müstesna vakıflar diyoruz. Ama, Ŗu fermanan anladığımızı ve kayıtlardan öğrendiğimizde göre, bunlar da yine, mahkemenin kontrolü ve teftişine tabidirler. Bir zaman 14'e çıkarılmıştır bazı -bugünkü tabirle- siyasî baskılarla. Sonradan bakılmıştır ki, suistimal ediliyor. Tekrar 8'e indirilmiştir. Tekrar 20 küsura çıkarılmıştır, tekrar 8'e indirilmiştir. Hadise budur. Dikkatlerinize arz etmek istiyorum.

rum.

Son olarak, dün Sayın Genel Müdür dedi ki, "Bir kısım zürri vakıflar var elimizde, masrafını biz yapıyoruz, gelirini onların evlatlarına veriyoruz" Ben araştırdım. "Acaba bu konuda bir düzenlemeye gitssek. Tabii, sadece mevcut mevzuata göre değil de, bir de amme vicdanında meşruiyet kazanabilmesi için, yani, Vakıf esprisine uygun olur mu? Tespitim şudur: Şu anda da elimde belgeleri ve kaynakları var. Bu tür vakıflarda, mütevellinin maaşı dışında -o da tartışmalıdır- tamir masrafları, vakıftan yararlananlara dağıtılacak olan gelirlerden önce gelmektedir. Eğer, yeni yapılacak hukukî düzenlemelere, özellikle vakfiyedeki şartların yorumuyla ilgili kaideler arasına böyle bir hüküm de, modern bir düşünce ile, yeniden ele alınarak konulursa, bu problem halledilecek kanaatindeyim.

Saygılarımı arz ediyorum. Vaktinizi aldığım için özür diliyorum.

BAŞKAN — Efendim, teşekkür ederim, Sayın AĞÜNDÜZ.

Efendim, panelimizde 4 üniversite mensubu değerli bilim adamının konuşmalarını dinledik. Zannediyorum çok değerli bilgiler aktardılar bizlere. Ben, zamanın geçmesi nedeniyle fazla uzatmadan; ama, hafızalarda birlikte kalabilmesini belki temin edebilir maksadıyla değerli konuşmacıların konuşmalarının ana hatlarını, çok özet bir şekilde, birkaç dakika içinde arz etmek istiyorum.

Ama, ondan önce, panelden önce, çok değerli hocamız Profesör Sayın ZAIM'in tebliği de geldi yazılı olarak, onu daha sonra trafıfca okuyacağız, yararlanacağız. Bazı tespitlerine de çok kısa olarak değinmek istiyorum, birkaç tanesini ifade etmek istiyorum. Efendim, diğer panelist arkadaşlarımızdan bazıları da, benzer ifadelerde bulundular; ama, değerli hocamız vakıflara bir otonom hüviyet kazandırılması hususunu özellikle vurguladılar. Zannediyorum önemli bir konudur.

Keza, kiralama, takas konularında ihtiyaçlara uygun bir düzenleme getirilmesini tespit ettiler, önerdiler.

Bir önemli konu, kayıplar bakımından kiralarn tahsilinde gecikme faizi şartlara uygun hale getirilmelidir dediler, fevkalade önemli bir noktadır. Zannediyorum, üzerinde durulması lazımdır.

Keza, vakıfları bizim ülkemizde, bir bakıma kamu hizmetlerinin görülmesinde, devlete yardımcı bir hüviyet taşıyor kabul edilebilecek olan vakıf mallarının devlet malı imtiyazıyla korunması önerisinde bulundular. Zannediyorum, fevkalade isabetli bir görüşür.

Ayrıca, her kurumda olduğu gibi özellikle bu kurumları yürüten, denetleyen, bütün yüklerini sırtlayan işçilerin istihdamında, fevkalade önemli parasal sorunlar olduğunu ifade ettiler. Bir yeni personel politikasının ele alınmasını buyurdular.

Tabii bunları, takdirlerine arz ediyoruz yetkili kişilerin. İçimizde, değerli bir parlamenterimiz var. Kendilerinden, teşrii organa burada konuşulanların sözde kalmaması için, en azından bir mesaj olarak mümkünse iletilmesini istirham ediyoruz. Kendileri lütfettiler burada bulunuyorlar. Değerli arkadaşımız da biraz tenkit getirdi, ben katılıyorum ona. Yani, birtakım şeyleri biz bize konuşur, netice istihsal edemezsek, hiçbir şeyi halledemeyiz. Biz konuşuruz, bürokratlar olarak, ilim adamları olarak fikrimizi söyleriz. Yanlış olanlar bulunabilir, tashih edilmelidir; ama, doğru olanlar da süzgeçten geçirilerek nihaif safhaya intikal ettirilmelidir. Bu da devletin görevidir. Belki hükümetin görevidir. Bunu değerli parlamenterimizin şahsında arz ediyorum efendim.

Bundan sonra, çok kıymetli arkadaşım Profesör EREN'in tespitlerini ana hatlarıyla arz ediyorum. Sayın EREN de, vakıfların otonom bir kuruluş olması hususunda ısrarlıdır. Vakıf üniversitelerinin açılması hususunda ısrarlıdır. Vakıf mallarının korunmasına dair mevzuat değişikliği yapılması hususunda ısrarlıdır. Ve fevkalade veciz, ifade ettiği bir husus daha var, hukuk dışı ifadeler buyurdu ki doğrudur. Özellikle mazbut vakıflardaki bu hukuk dışı ifadelerin düzeltilmesini önerdiler. Kendi-

sine katılıyoruz, teşekkür ediyoruz. Dikkate alınacağını umuyoruz.

Değerli YEDİYILDIZ Hocamız, demin ifade ettim, konuşmalar ve çalışmalar sözde kalmamasın, özellikle siyasi organda akis bulsun buyurdular. Kendilerine katılıyoruz. Fevkalade güzel ifade ettiler. Bir de, kanunların acaba amir hükümlerini işletiyor muyuz, burada birtakım eksikliklerimiz var mı, bu konuda daha dikkatli olmamız lazımdır buyurdular. Bu da, dikkatlerinize, bilgilerinize sunuluyor.

Sayın Doçent ÇEVİK, -değerli meslektaşımıdır, aynı fakülte mensubuyuz- demin mültefit laflarda, ifadelerde bulundu, teşekkür ediyorum kendisine. Layık değiliz ona tabii.

Efendim, 1985'teki tasarıya eklenmesi gereken bazı hususların bulunduğunu ifade ediyor, tasarı eksiktir buyuruyor. Bunu incelemek lazım; ne eksiktir, ne değildir dikkat etmek lazım. Vakıflar Araştırma Enstitüsü açılmasına taraftar olduğunu ifade ettiler. Keza, vakıf üniversitelerinin açılmasını ifade ettiler. Şahsen ben de bu görüşe katılıyorum. Herhalde bir müslihane yol bulunabilir. İnsanlar daha anlayışla hareket edebilir diye umuyorum. Mazbut vakıflarla ilgili bazı görüşler serdettiler. Sayın EREN'in görüşlerine katıldılar. Tekrar etmiyorum. Ama bir nokta var, ticarî işletme işleten vakıflardaki mevzuata açıklık getirilmesi hususundaki önerisi önemlidir. Bunu da dikkatten uzak tutmamak lazım.

Sayın Doçent AKGÜNDÜZ, çok güzel, veciz, muhtevalı, bilgili konuşmasıyla bazı öneriler getirdi. Bazılarını biraz anlayamadım; ama, kendisiyle bilahare konuşacağım. Çünkü, mazur görsünler, büyük bir ihtimalle ben büyük bir eksiklik içindeyim bu konuda. Şu öneriyi getiriyor, buna katılmamak mümkün değil: Vakıf müessesesine sahip çıkalım. Gerçekten vakıf, Türk toplumu için fevkalade manevî, maddî her yönden devlete yardımcı kurumlar olarak fevkalade önemli bir kurumdur. Bu kuruma sahip çıkılmalıdır. Tabii, çok net bir önerisi var. Vakıf mallarının tasarrufuyla ilgili özel bir kanun gereklidir ve çıkarılmalıdır. Sayın mebusumuz, sizin bilgi ve takdirlerinize arz ediyorum. Kusura bakmayın size hitap ederek söylüyorum. Yine kendileri, 1985 tarihli tasarının eksik olduğunu ifade ettiler. Tekraren söyleniyor, buna çok dikkatle bakmak, dikkatle ele almak lazım. Yeni vakıf üniversiteleri için eski mevzuata müracaat edilmelidir buyuruyorlar. Oradan da yararlanılmalıdır, diyorlar. Ayrıca da, Sayın ZAIM Hocamızın başlangıçta ifade ettikleri otonomi olayını, kavramını, belki başka bazı kurumlarada teşmil etmek suretiyle dile getiriyorlar.

Efendim, olay bundan ibaret. Umuyorum yararlandık.

Bu paneli kapatmadan önce, gerçekten vakıfların yıllardır haftalarını düzenleyen ve bu konu üzerine ilgi celp eden, ışık tutan değerli yönetime, Vakıflar Yönetimine teşekkür ediyorum ve bu toplantıyı kapatmak üzere, Genel Müdür Sayın Şener MACUN'u davet ediyorum.

Buyurun Sayın MACUN.

Prof. Dr. Bedri GÜRSOY — Bize söz vermeyecek misiniz Sayın Hocam.

BAŞKAN — Efendim, bize ayrılan zaman geçti; ama, sayın yöneticiler lütfederlerse, size de kısaca fikirlerinizi açıklamak üzere söz vereyim.

Prof. Dr. Bedri GÜRSOY — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Efendim, ben, bir tesadüfle bundan beş-altı celse evvelki vakıflar toplantısına katıldım. O günkü panelistlerden, konuşmacılardan birisi -panelist sözcüğünü çok seviyorum, onun için ben de bu sözcüğü kullananlara uyararak aynı şeyi tekrarlayayım- gelmemişti, Çağdaş Toplumlarda Vakıf konusunda bir konuşma yapacaktı, Başkan benim adımla ileri sürdü, çıktım orada bir konuşma yaptım bu konuda. O vakitten beri davetiye de geliyor, katılma fırsatını da buluyorum. Bir kere daha bu toplantıyı tertitledikleri için hem Vakıflar Bankası'na, hem Vakıflar Umum Müdürlüğü'ne tebrik ve teşekkürlerimi sunuyorum. Bütün konuşmacı arkadaşlara da teşekkür ediyorum.

Efendim, 1926'da Medenî Kanun kabul edilince, Şeriye Vekâleti ilga edildi. Şeriye Vekâleti'nin ilgası üzerine şahsın hukukuna bakan bu mahkemelerin elinde kalmış iki kaynak açıkta kaldı. Birisi, dullara ve yetimlere ilişkin, eytam ve eramile ilişkin paralardı. Birisi de vakıf paralarıydı. Eytam ve eramile ilişkin paralar, Şükrü SARACOĞLU, Mahmut Celal BAYAR gibi hepinizin bildiği isimlerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında emeği geçmiş insanların teklifleriyle Emlak ve Eytam Bankası adı altında bir bankanın kurulması için tahsis edildi, bunlardan yararlandı. Geriye kalıyordu vakıf paralar, bunlara kimse "Ne yapalım?" diye bir çare bulamadı. Ta, ki 1950'lerin ortasına gelinceye kadar. 1950'lerin ortalarında, sanırım ki Medenî BERK'in de katılımlarıyla, yardımlarıyla bu Vakıflar Bankası kuruldu.

Bu tarihten itibaren hatırlattıktan sonra, bir hususu arz edeceğim. Benim babamın da hocasıymış Hakkı Paşa, her zaman sitayişle bahseder, rahmetle anardı, Meşrutiyet devrinin ricalinden. Babamın kitapları arasında, onun bir kamu hukuku kitabı vardı. Ben de meraklı delikanlı olarak ona ilk baktığımda, okuduğum ilk cümlesini hiç unutamam. Diyordu ki, Hakkı Paşa, "Şuabatı muhtelif devlet bir küldür" ilk cümlesi budur. Devlet tektir, bütün kurumlar bu teklik içerisinde erir. Bir bağımsız kurum, bir bağımsız kurum daha, bir bağımsız kurum daha... O vakit insana sorarlar, "Peki devletinizi nerede kaldı?" derler. Şimdi, vakıfları da acaba devlet kavramı içinden ayırıp bağımsız bir şey haline getirelim tezini savunan arkadaşlara, meseleyi düşünmeleri için arz ediyorum.

Gelelim bir başka konuya. Efendim, bir Fransızca darbimesel var, diyor ki, "lö miyo, elenömi dübiya" Mânâyı celili şudur: En iyi, daima iyiyi öldürür. Şimdi, bunu niye söyledim; hep en iyiyi düşünmekten, acaba iyiyi nasıl elde ederiz konusunu çoğu zaman biz ihmal ederiz. Hele bu, benim de bir zamanlar emek verdiğim akademik çevrede, çok görülür.

Sayın YEDİYILDIZ söylödi, bugünkü kanunlarda mevcut olan şeyleri acaba iyi işletebiliyor muyuz? Buna bir bakalım. En iyiyi tabii arayalım. Hayat, daha iyiye, daha güzele, daha haklıya doğru sürekli gidiştir. Bunda hiç sarsılmayalım, devam edelim; ama, bir de, acaba mevcut imkânları iyi kullanıyor muyuz, buna da bakmayı ihmal etmeyelim. En iyiyi ararken, iyiyi can çekiştirmeyelim.

Bunu niye söyledim; efendim, vakıfların elinde büyük mal varlığının, büyük kıymetlerin bulunduğunu pek değerli meslektaşlarım ifade ettiler. Daha evvel de bu toplantılara katıldığım da, herkesten duyduk. Peki, acaba bu vakıf mallar, hazır bir de Vakıflar Bankası diye bir mâli kuruluşumuz varken, birisi tabiri caizse Arsa Ofisi gibi hareket edip, kıymetlerini ortaya koyup, öbürü de mali kaynakları harekete geçirerek, acaba Türk toplumu için yararlı ve kamu yararına uygun yeni eserler yapamazlar mı? Bu düşünceyi, katıldığım bundan evvelki toplantılardan birisinde de ifade etmişim. O vakitten beri, bu doğrultuda yapılan bir şeye rastlamadım. Çünkü, vakıf demek, bir servetin emri hayra tahsisi demektir. Bir servetin, bir varlığın hayırlı bir iş için kullanılmasıdır, adanmasıdır. Peki, hayırlı şey nedir? Hayırlı şey de, kamu yararına olan iştir. Bir toplumu oluşturan 55 milyon insanın yararı demek değildir kamu yararı, onu aşar. Çünkü, kamu yararının içine, gelecek nesiller de girer. Öyleyse, biz bu kadar geniş bir kapsamı olan kamu yararını gerçekleştirmekte, şu en iyiyi düşünürken, iyileri nasıl kullanınız düşüncesi doğrultusunda, bu darbimeselin öğrettiği fazilet doğrultusunda meseleyi ele alalım derim.

Fazilet, iffet iyi şeylerdir. Ama, bir kadının iffetli olması için, adının iffet olması; bir kişinin de faziletli olması için, adının fazıl olması şart değildir. Şimdi, durup dururken bunu niye söyledim? diyeceksiniz. Şunun için söyledim: Canım efendim, yani ille de vakıf üniversitesi kurulursa, eğitim alanındaki vakıf faaliyetleri ulaşacağı en üst düzeye ulaşır diye bir şey bendeniz düşünemiyorum. Pekâla, bugünkü sistem içerisinde eğer o vakıf kaynaklar amaca uygun kullanılıyorsa, adı üniversite olsa da olur, olmasa da olur. Adı iffet olsa da olur, olmasa da olur. Mühim olan iffetli olmaktır; yahut faziletli olmaktır.

İki hususu daha arz ederek huzurunuzdan çekileceğim. Bir tanesi: Mühim olan Hakk'a inanmaktır. Bir kutsal kitabın emirleri ortadayken, kimse bununla amel etmiyorsa, o kutsal kitabın varlığı sadece kitaplıkları süsler. Mühim olan, Hakk'a inanmaktır. Eski hukuk, yeni hukuk deyimini de, eğer çok değerli, istifadeyle tebliğini dinlediğim genç hukukçumuz bana müsaade ederlerse, ben de şeyden sonra Paris'te hukuk tahsili gördüm; ama, hayatımı iktisat, maliye okutarak geçirdim. Yani, hayatım derken, hayatımın faal alanını. Evet, efendim, hukukun yüce amacı, -öyle öğretmişti bize rahmetli hocamız Ebul Ulemagi- toplumun huzurudur. Bu huzuru sağlayıcı nitelikteki her kural, eski hukukta da olsa hukuk kuralıdır, yeni hukukta da olsa hukuk kuralıdır. Bu amaca uymayan kural, eski hukukta da olsa batıldır, yeni hukukta da olsa geçersizdir. Bunu belirttikten sonra, şu hususu da arz edeyim: Mecelle'nin ahkâmı umumiyesinde bir cümle var, diyor ki, "*Ezmanın tebeddülüyle ahkâm tagayyür eder*" Yani zaman değişmişse, hâlâ bu böyleydi eskiden deyip, hele bunu da bir çeşit "*Şanlı ecdadımız her şeyi ah ne iyi yaptılar. Biz onlara ulaşamıyoruz*" gibi bir tahassür içerisinde ifade ederlerse, buna karşıyım. Çünkü, Türk toplumunda daha iyiye, daha doğruya, daha haklıya, daha güzel gidişin sonu gelmeyecektir. Bu bir ebedî akıştır. Hepimiz, bu akışın içerisinde mücadele edecek kişiler olmalıyız. Öyleyizdir de ve bugünkü Türk toplumunda, insanların hayra yönelik tahsis ettikleri mal varlıkları hiç de eskilerden geri kalmaz. Televizyon hep bunları söylüyor.

Temenni etmek isterim ki, bu Vakıf Haftası'nda, okul yaptırmış, Savunma Vakfı'na bağışta bulunmuş vatandaşların isimlerini de, bir fırsatını bulup zikredelim; çünkü, bu teşvik olur.

Sayın Başkanım, acaba müsamaha hududumuzu çok mu aşım? Size de lütfettiğiniz müsamahadan dolayı şükranlarımı arz ederek, hepimize saygılarımı sunuyorum hanımefendiler, beyefendiler.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Hocamız GÜRSOY'a teşekkür ediyoruz, katkılarından dolayı.

Ben, Sayın Genel Müdürü iki defa rahatsız ettim, zamansız rahatsız ettim kusura bakmasınlar, sayın hocamızın hatırını kıramadık, biraz prosüdür, yöntem değişikliği yaptık.

Buyurun Sayın MACUN, lütfedin efendim.

Şener MACUN (Vakıflar Genel Müdürü) — Değerli misafirler, iki gün boyunca, değerli bilim adamlarının ve uygulayıcıların, gerek tebliğ sunarak, gerek tartışmalara katılarak yaptıkları katkılardan dolayı teşekkürlerimi arz ediyorum.

Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak, arkadaşlarımız gerekli notları, tekliflerle ilgili gerekli notlarını aldılar. İnşallah önümüzdeki yıl biraz daha mesafe alarak karşınızda olacağız.

Sayın YEDİYILDIZ'ın ve onun doğrultusunda Sayın Hocamın da, yaptıkları tenkitleri unutmuyorum. En iyisini yapacağız derken, hiçbir şey yapmadan karşınızda olmayız inşallah önümüzdeki sene. Bir mesafe almış olarak gelmenin gayreti içinde olacağız.

Hepinize saygılar sunarım.